

197.—HE WAIATA MO TONA WHARE,

Na Turongo.

(Waikato).

Na Te Nguha Huirama nga kupu, nga whakamarama.

Ko Turongo he tupuna rongonui, he tupuna rangatira no Waikato, no runga i a Tainui. No tona taenga ki te rawhiti, ki te takiwa o Ahuriri, ki te kainga o Te Angiangi ka mahia e ia te whare. I a ia e mahi ana ka whaiaipo ki a Mahinarangi. Oti rawa ake te whare ka mohiotia e Te Angiangi, papa a Mahinarangi, kei te moe tana kotiro i a Turongo; ka riri a Te Angiangi. Ka whakaaro a Turongo me hoki ia ki tana pa, ki Rangiatea. Katahi ka waiata i tana waiata. I taua wa kua hapu a Mahinarangi.

Na, ko tetahi tenei o nga hono nunui, o nga hono rangatira o nga tatai tangata o teiwi Maori. I te taha ki a Turongo he huinga no nga toto rangatira, no nga uri toa, no nga mana, no nga wehi o runga i a Tainui. I te taha ki a Mahinarangi ko nga toto tuku iho i a Paikea, i a Tamatea, i a Kahungunu, i a Rongomaiwahine. Ka puta nga uri e noho ra i Waikato, i Hauraki, i Taupo, i a Ngati-Maniapoto, i te upoko o te ika ki Otaki. Ko te whakaputanga o te kawai ariki ko Potatau Te Wherowhero tae iho ki ana uri.

Hei kona ra, e whare kikino,

Tu mai ai,

Hei whakaahua ma te tangata

I te hikitanga o te poupou,

Ka kopa i tehi' tara,

Ka hira kei runga.

No namata mai ano i ako mai

I te waihanga, ko Ruatahuna,²

Ko ta rekoreko, rere mai te pua

Ko te ua-awha,

Ko Moana-nui, ko Moana-tea,

Ko Manini-kura, ko Manini-aro,

Tenei ka tu kei te takutai,

Ko te koha a Turongo.

Opane koanga au,

Ko te wahine nana i hari mai

Te toki pounamu,

Hei taratarai atu i te poupou,

Kia ngangao³ ai.

Na to matua koe i whangai

Ki te umu o te hotu

Mo te moe-tu, mo te moe-ara.

O kupu kei roto, o mahara i roto

To ngakau ki te mau toki.

He matawaia ki te hanga

E tu mai nei.

He aha koa he kopae tu

Ki waenga te marae,

He kahu makere, he ngongoro i roto

He moe ki raro, e.